

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Monitor Professionele organisaties voor monumentenbehoud 2021-2022

Benchmark

*Actueel overzicht van
de invulling van de
taken door professionele
organisaties voor
monumentenbehoud*

*Vergelijking met
voorgaande monitoren
2017-2018 en
2019-2020*

2022

Over de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Een overheid die verantwoording kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie.

Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Inhoud

Inleiding	4
1. Monumentenbezit	6
1.1. Aantal rijksmonumenten	6
1.2. Actueel overzicht bezit	7
2. Kwaliteitsborging (beleid)	8
2.1. Actueel beleid	8
2.2. Volledigheid beleid	9
2.3. Publicatie beleid	10
3. Kwaliteitsborging (praktijk)	11
3.1. Beschikbare deskundigheid	11
3.2. Gebruik van uitvoeringsrichtlijnen (URL's)	12
3.3. Kwaliteitsborging bij inhuur van externen	13
3.4. Cultuurhistorisch onderzoek	16
3.4.1. Cultuurhistorisch onderzoek door externe partij	16
3.5. Delen van kennis	17
4. Financiën	18
4.1. Controleverklaringen	18
4.2. Inzicht in risico's	19
4.3. Financieel beleid	20
4.4. Stabiliteit	21
4.5. Resultaat	22
4.6. Rijksbijdrage Sim	22
5. Goede staat	24
5.1. Actueel overzicht	24
5.2. Bouwkundig casco	25
5.3. Staat van onderhoud	25
5.4. Frequentie beoordeling	26
5.5. Instandhoudingsplan	27
Bijlage	
Vragenlijst monitor Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud	29
Overzicht organisaties professionele organisatie voor monumentenbehoud	33

Inleiding

Deze benchmark van professionele organisaties voor monumentenbehoud 2021-2022 geeft een overzicht van de wijze waarop deze organisaties op hoofdlijnen invulling geven aan de criteria in de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim). De benchmark is opgesteld door de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

Professionele organisaties voor monumentenbehoud en toezicht

Vanaf 2013 wijst de bewindspersoon van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) organisaties aan als professionele organisatie voor monumentenbehoud¹. Een dergelijke organisatie beschikt over minstens 20 rijksmonumenten en toont aan deze op een professionele wijze in stand te houden. Jaarlijks kunnen organisaties, na een advies van de Raad voor Cultuur², door de bewindspersoon worden aangewezen als professionele organisatie voor monumentenbehoud. Met deze aanwijzing wil de rijksoverheid goed eigenaar- en opdrachtgeverschap stimuleren. Voor de organisaties biedt de status van professionele organisatie voordelen bij de aanvraag voor instandhoudingssubsidie. Op verzoek van de bewindspersoon van OCW ziet de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed vanaf 2017 erop toe dat deze organisaties blijven voldoen aan de SIM-criteria³. De Inspectie maakt bij de uitoefening van haar toezichtstaak gebruik van het 'Toetsingskader Professionele organisaties voor monumentenbehoud'. In dit toetsingskader is uitgewerkt hoe zij invulling geeft aan haar toezicht op de professionele organisaties voor monumentenbehoud.⁴

Tweejaarlijkse monitor

De Inspectie be vraagt tweejaarlijks alle professionele organisaties voor monumentenbehoud op het gebied van monumentenbezit, kwaliteitsborging, financiën en de staat van de monumenten. Alle 27 organisaties hebben de vragenlijst 2021-2022 ingevuld. De vragenlijst 2021-2022 is als bijlage opgenomen achterin deze uitgave.

Benchmark

Voor het eerst brengt de Inspectie een benchmark uit over hoe de professionele organisaties voldoen aan de criteria in de Sim⁵. Met kleurindicaties is per onderwerp te zien hoe de organisaties tezamen invulling hebben gegeven aan deze criteria.

Daarnaast geeft deze uitgave een vergelijking van de monitors van 2017-2018, 2019-2020 en 2021-2022. De methodiek is over deze jaren nagenoeg hetzelfde gebleven, waardoor de resultaten vergelijkbaar zijn. Wel zijn er soms kleine aanpassingen gedaan in de vraagstelling, antwoordmogelijkheden of scoring.

¹ <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-instandhouding-rijksmonumenten/professionele-organisaties-voor-monumentenbehoud>

² <https://www.raadvoorcultuur.nl/documenten/publicaties/2016/08/25/werkwijze-raad-voor-cultuur-inzake-advisering-pom>

³ <https://www.inspectie-oe.nl/onderwerpen/professionele-organisaties-voor-monumentenbehoud>

⁴ <https://www.inspectie-oe.nl/de-inspectie-overheidsinformatie-en-erfgoed/publicaties/publicatie/2017/12/21/toetsingskader-professionele-organisaties-voor-monumentenbehoud>

⁵ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0032075&hoofdstuk=3&z=2022-01-12&g>

Wanneer dit het geval is, staat dit expliciet vermeld. Bij de interpretatie van de resultaten moet rekening worden gehouden met het feit dat er in de loop van de jaren verschillende organisaties zijn aangewezen. Hierdoor wijkt de onderzoekspopulatie af.

Verantwoording

De Inspectie heeft, op basis van de beantwoording van een combinatie van gesloten vragen, de benchmark opgesteld. Hierin zijn de antwoorden, die de professionele organisaties voor monumentenbehoud hebben gegeven, gewaardeerd met de kleuren groen (voldoet), geel (redelijk), oranje (matig) of rood (voldoet niet). Er is hierbij geen rekening gehouden met eventuele relativerende toelichtingen. Indien het onderdeel niet van toepassing is, kleurt het vakje grijs. Deze kleuren geven een indicatie van de taakuitvoering door de organisaties en betreffen geen formele beoordeling door de Inspectie. Daarnaast heeft iedere organisatie naast de benchmark een individuele rapportage ontvangen die gebruikt kan worden als zelfevaluatie.

Aan deze benchmark zijn een viertal grafieken toegevoegd om meer inzicht te geven in de beantwoording, bijvoorbeeld om te laten zien met welke uitvoeringsrichtlijnen wordt gewerkt. De gebruikte kleuren wijken af van de bovenstaande stoplichtkleuren en hebben enkel de functie om de leesbaarheid van deze grafieken te vergroten.

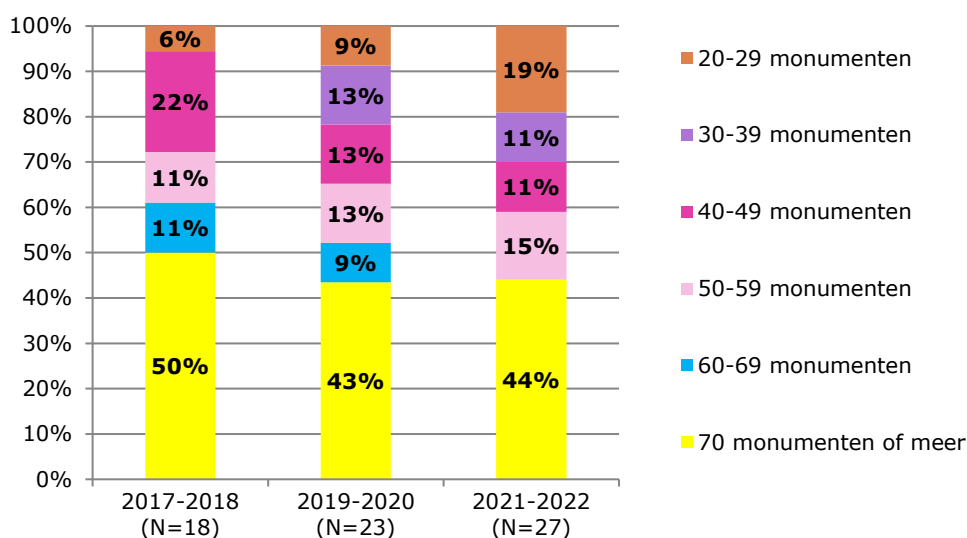
Leeswijzer

Na de Inleiding staat in hoofdstuk 1 het monumentenbezit centraal, waaronder de aantallen. Hoofdstuk 2 gaat in op de kwaliteitsborging op beleidsmatig niveau. In hoofdstuk 3 komt de kwaliteitsborging in de praktijk aan de orde. Financiën wordt toegelicht in hoofdstuk 4. De benchmark sluit af met hoofdstuk 5 waar wordt ingegaan op de staat van het onderhoud. In de bijlage staat de integrale vragenlijst 2021-2022 opgenomen en het overzicht van de professionele organisaties voor monumentenbehoud die deze hebben ingevuld.

1. Monumentenbezit

De status van professionele organisatie voor monumentenbehoud is gericht op de professionalisering van de instandhoudingsketen en bedoeld voor eigenaren met een omvangrijk monumentenbezit. Daarbij is het aantal van twintig rijksmonumenten als minimumaantal gesteld op basis van de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim)⁶. Het betreft hier ten minste 20 verschillende objectnummers volgens het rijksmonumentenregister.

1.1. Aantal rijksmonumenten

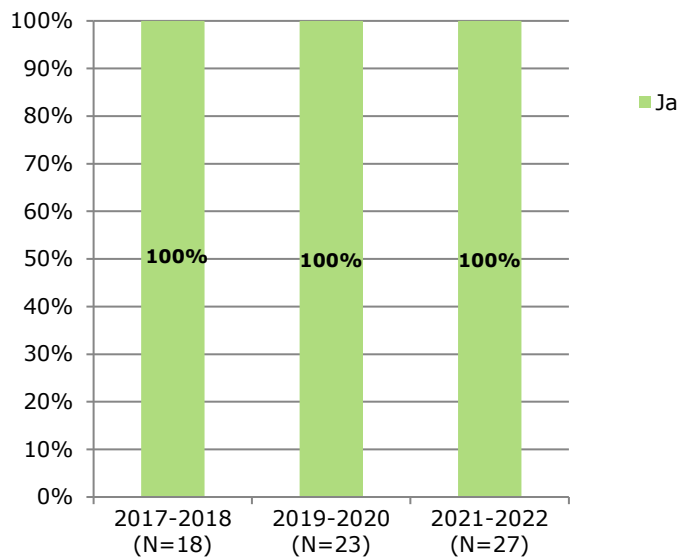

A.1 Hoeveel rijksmonumenten heeft uw organisatie momenteel in eigendom?

Deze staafgrafiek laat zien dat alle professionele organisaties die aan de afgelopen drie edities van de monitor hebben meegedaan, minstens 20 rijksmonumenten in eigendom hebben. Daarmee voldoen zij aan het vereiste van art. 30, lid 2, Sim.

⁶ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0032075&hoofdstuk=3&artikel=30&z=2022-01-12&g=2022-01-12>
<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0032075&hoofdstuk=3&artikel=30&z=2022-01-12&g>

1.2. Actueel overzicht bezit

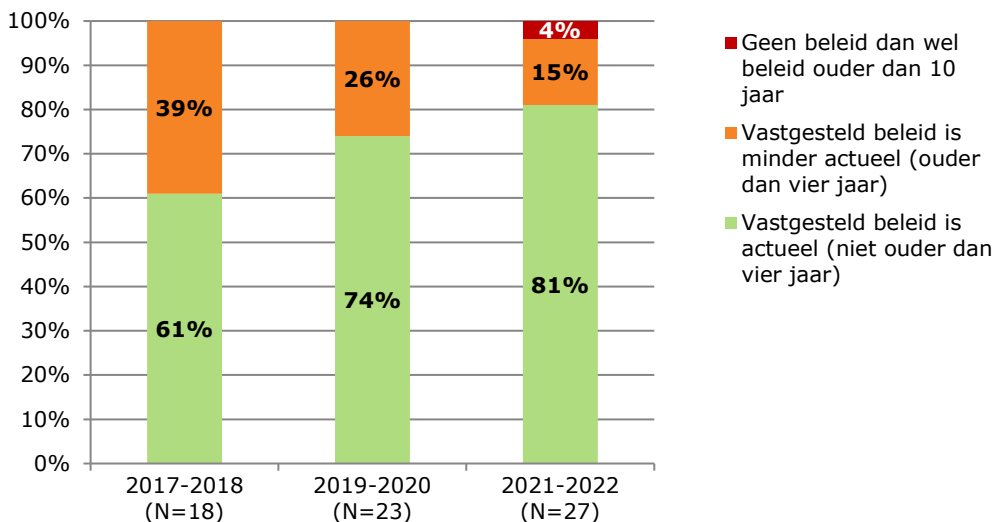
A.2 Beschikt uw organisatie over een actueel overzicht van alle rijksmonumenten?

Elke organisatie heeft aangegeven dat zij over een actueel overzicht van alle rijksmonumenten beschikt, zowel in de meest recente monitor als in de twee voorgaande edities. Het belang van het hebben van een actueel overzicht van alle rijksmonumenten hangt samen met het vereiste dat een organisatie op professionele wijze de monumentale waarden van haar monumenten in stand houdt (art. 30.2 Sim).

2. Kwaliteitsborging (beleid)

Kennis en kunde zijn van cruciaal belang om monumenten te beheren en te behouden⁷. Professionaliteit veronderstelt kennis en kunde bij zowel de beleidsontwikkeling als bij de uitvoering van de werkzaamheden. Het doel is dat de organisaties professioneel omgaan met hun rijksmonumenten. Ze kunnen daarmee een voorbeeldfunctie vervullen voor anderen.

2.1. Actueel beleid

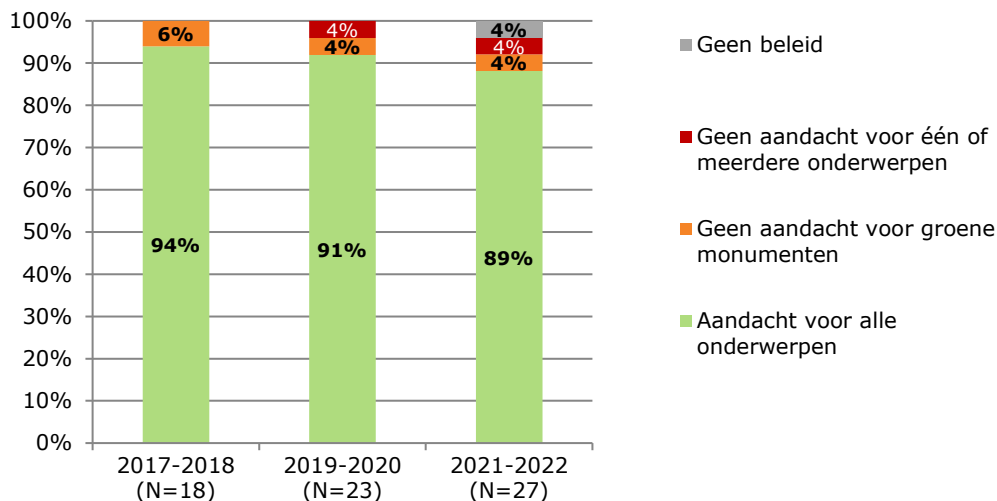
B.1 Heeft uw organisatie beleid opgesteld ten aanzien van de instandhouding van monumenten?

B.1.1 Wanneer is dit beleid voor het laatst vastgesteld?

Deze staafgrafiek laat zien dat in 2017-2018 en 2019-2020 elke organisatie beschikte over beleid ten aanzien van de instandhouding van monumenten. In 2021-2022 geven vrijwel alle organisaties aan dat zij actueel beleid hebben. Het hebben van beleid, waarin de kwaliteit van werkzaamheden bij cultureel erfgoed is geborgd, is verplicht op basis van art. 32, lid 1, onder b, Sim. Het is van belang dat beleids- en visiedocumenten periodiek worden geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd. Een vergelijking met de afgelopen jaren laat zien dat een groeiend aantal organisaties beschikt over actueel beleid.

⁷ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0032075&hoofdstuk=3&artikel=30&z=2022-01-12&g=2022-01-12>

2.2. Volledigheid beleid

B.1.2 Wordt in het beleid ook specifiek aandacht besteed aan groene rijksmonumenten?

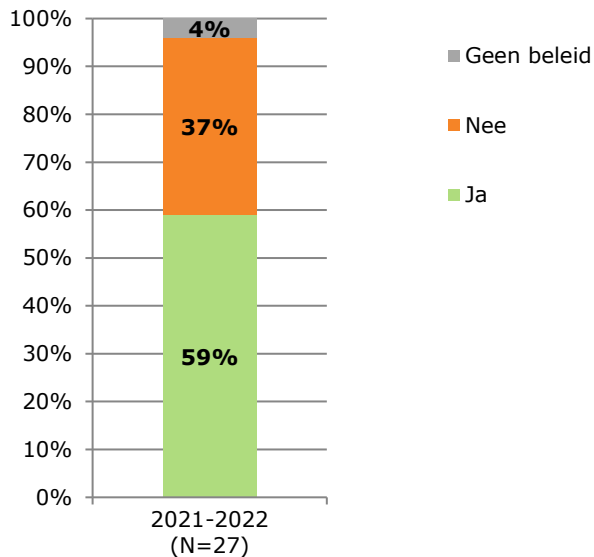
B.3 Wordt in het beleid aandacht besteed aan: in de beroepsgroep geldende normen, het planmatige onderhoud, het verrichten van cultuurhistorisch onderzoek en structurele deskundigheid?

Bijna alle organisaties hebben in 2021-2022 en in de voorgaande jaren aangegeven dat zij in hun beleid aandacht hebben voor alle onderwerpen die verplicht zijn gesteld in art. 32, lid 1, onder b, Sim. Dit zijn:

1. de toepassing van de in de beroepsgroep geldende normen voor werkzaamheden aan rijksmonumenten,
2. het planmatige onderhoud van rijksmonumenten,
3. het verrichten van cultuurhistorisch onderzoek bij restauratiewerkzaamheden, en
4. de beschikking over en organisatie van structurele deskundigheid bij de uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten.

Een klein aantal van de organisaties geeft aan dat zij in haar beleid niet ingaat op één of meerdere van deze onderwerpen of in het geheel niet beschikt over beleid.

2.3. Publicatie beleid

B.6.1 Zijn de belangrijkste beleid- en visiedocumenten over de instandhouding van rijksmonumenten op de website van uw organisatie te vinden?⁸

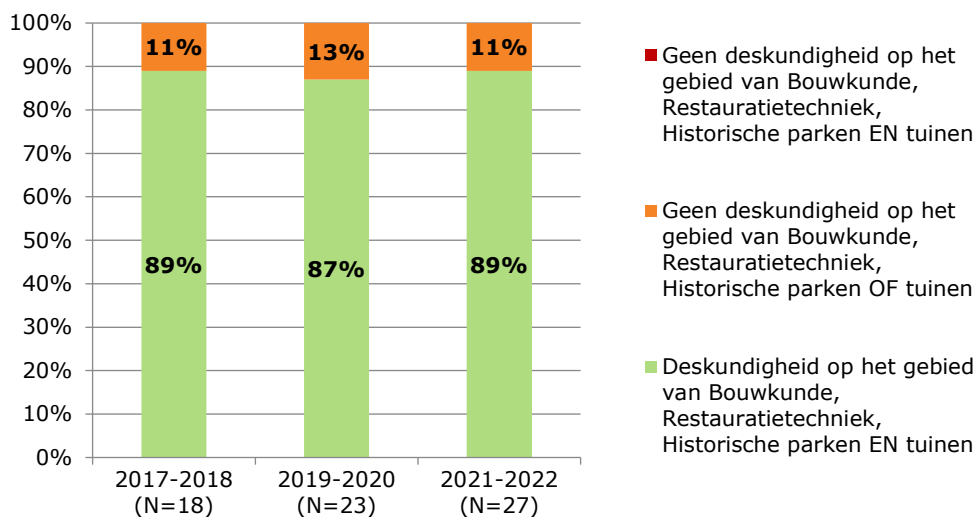
Een organisatie vervult met haar status van professionele organisatie voor monumentenbehoud een voorbeeldfunctie. Eén van de manieren om invulling te geven aan deze voorbeeldfunctie is het publiceren van relevante beleid- en visiedocumenten over de instandhouding van rijksmonumenten op de eigen website. Iets meer dan de helft van de organisaties heeft haar beleid gepubliceerd op de eigen website.

⁸ Deze vraag is niet gesteld in de voorgaande jaargangen van de monitor. Een vergelijking is dus niet mogelijk.

3. Kwaliteitsborging (praktijk)

Kennis en kunde zijn van cruciaal belang om monumenten te beheren en te behouden. Professionaliteit veronderstelt kennis en kunde bij zowel de beleidsontwikkeling als bij de uitvoering van de werkzaamheden. Het doel is dat de organisaties professioneel omgaan met hun rijksmonumenten. Ze kunnen daarmee een voorbeeldfunctie vervullen voor anderen.

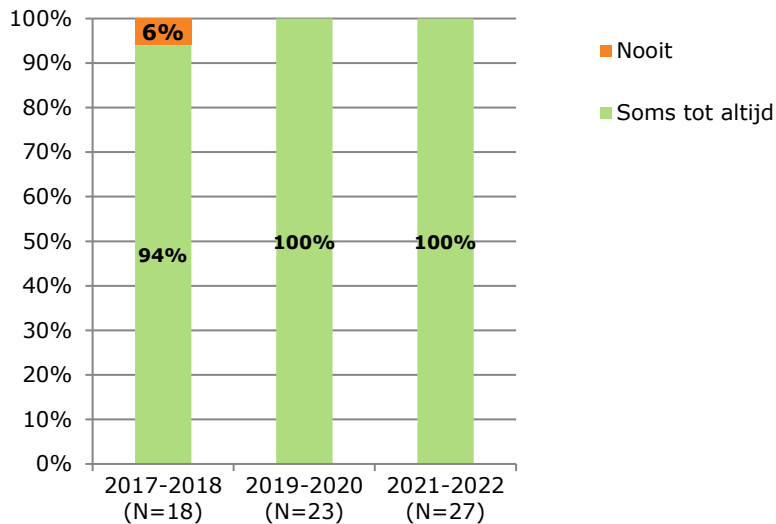
3.1. Beschikbare deskundigheid

C.2 Over welke specifieke deskundigheid beschikt uw organisatie op het gebied van planning en uitvoering van onderhoud en restauratie van rijksmonumenten?

De meerderheid van de organisaties geeft aan dat zij over deskundigheid beschikken op het gebied van bouwkunde, restauratietechniek, historische parken en tuinen. De staafgrafiek laat zien dat een klein aantal niet over alle deskundigheid beschikt in de eigen organisatie.

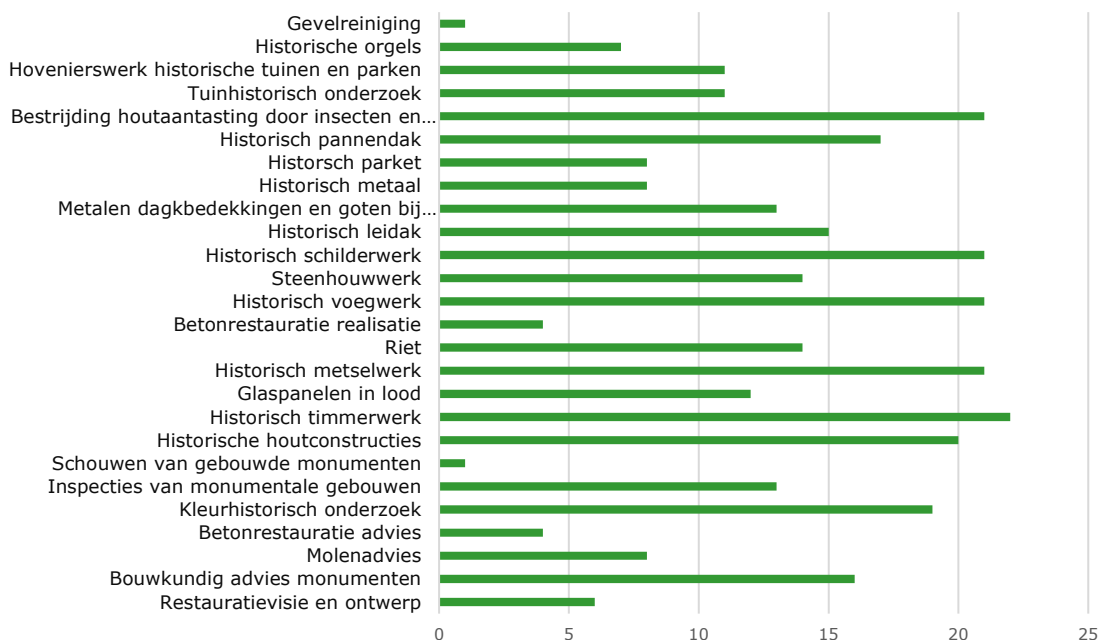
3.2. Gebruik van uitvoeringsrichtlijnen (URL's)

C.6 In hoeverre maakt uw organisatie bij het onderhouden en restaureren van rijksmonumenten gebruik van uitvoeringsrichtlijnen (URL's)?

Alle professionele organisaties laten in de meest recente monitor zien dat zij gebruik hebben gemaakt van URL's bij het onderhouden en restaureren van rijksmonumenten. Ongeveer één vijfde van de organisaties geeft aan dat zij altijd gebruik maakt van de URL's bij onderhoud en restauratie. Bijna twee derde doet dit vaak, ongeveer een tiende deel doet dit regelmatig en de rest doet dit soms. Het gebruik van URL's neem toe. Het werken met URL's kan een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van de instandhouding en de professionele omgang met rijksmonumenten bevorderen.

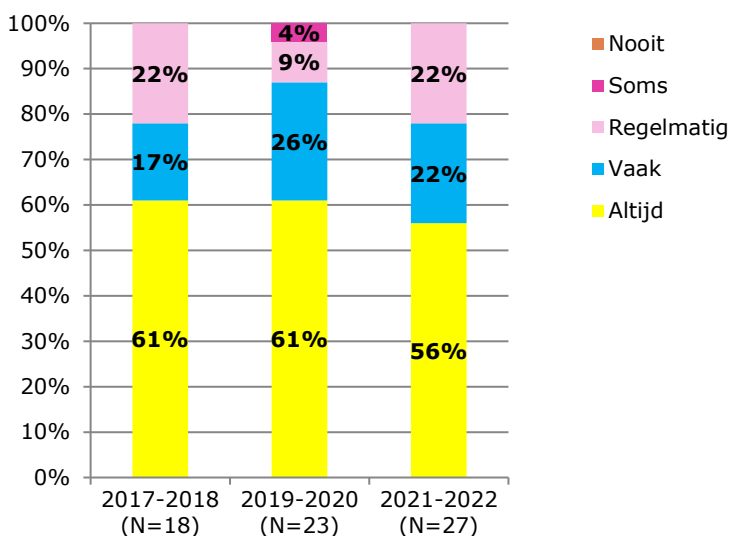
Gebruik van specifieke URL's 2021-2022

C.6.1 Van welke specifieke URL's maakt uw organisatie gebruik?

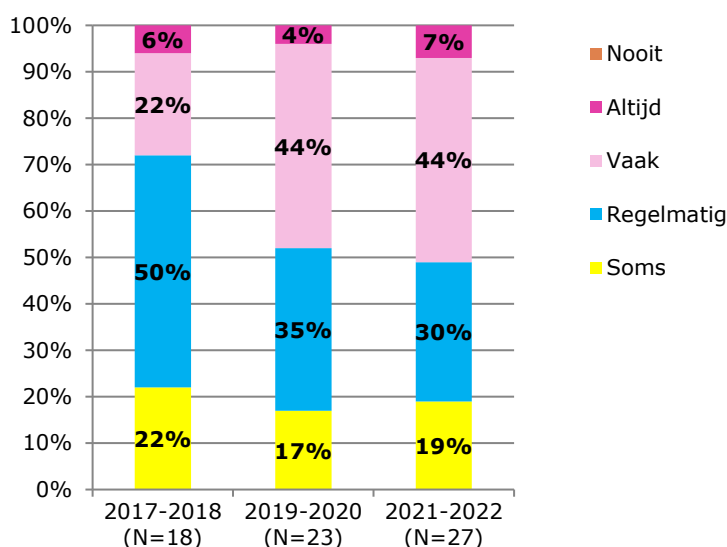
Dit staafdiagram laat zien dat de meeste organisaties in 2021-2022 gebruik maken van de URL's voor historisch timmerwerk, metselwerk, voegwerk, schilderwerk en de bestrijding van houtaantasting door insecten en zwammen. URL's die minder worden gebruikt zijn die voor schouwen van gebouwde monumenten, betonrestauratie en gevelreiniging.

3.3. Kwaliteitsborging bij inhuur van externen

C.5 Hoe vaak maakt uw organisatie bij de planning en uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten gebruik van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden?

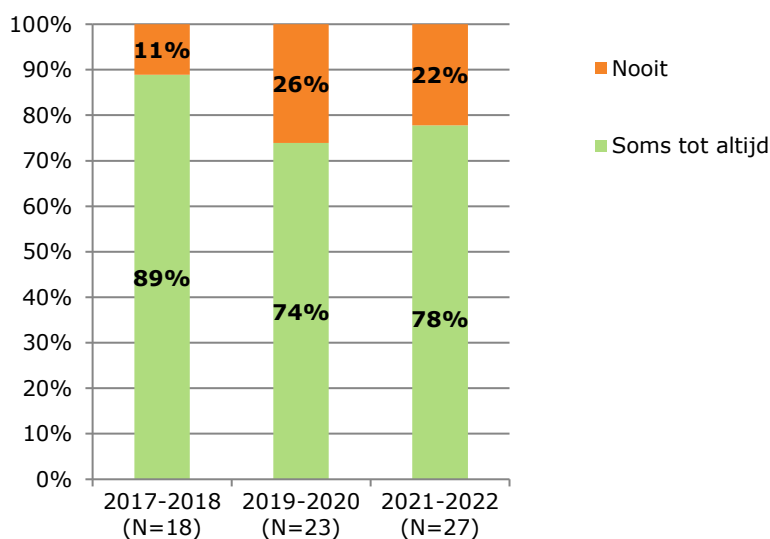
De bovenstaande staafgrafiek laat zien dat alle organisaties in de laatste en in de voorgaande edities van de monitor hebben aangegeven dat zij bij de planning en uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten gebruik maken van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden. De frequentie waarin zij dit doen varieert. In de laatste editie van de monitor komt naar voren dat iets meer dan de helft van de organisaties altijd gebruik maakt van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden bij de planning en uitvoering, terwijl ongeveer één vijfde dit vaak doet en de rest dit regelmatig doet. Het gebruik van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden met voldoende deskundigheid bevordert de professionele omgang met rijksmonumenten.

C.5.1 Hoe vaak zijn deze externe bedrijven, adviseurs of vaklieden gecertificeerd op basis van een door de Stichting ERM beheerde beoordelingsrichtlijn?

In alle edities van de monitor geven de organisaties aan dat zij gebruik maken van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden die gecertificeerd zijn op basis van een door de Stichting ERM beheerde beoordelingsrichtlijn⁹. In de laatste editie van de monitor komt naar voren dat bijna driekwart van de organisaties dit regelmatig tot vaak doet. Bijna één tiende geeft aan altijd gebruik te maken van gecertificeerde bedrijven, adviseurs of vaklieden. Bijna de helft doet dit vaak, ongeveer één derde regelmatig en het restant soms. Het inschakelen van erkende bedrijven kan bijdragen aan een hogere kwaliteit, omdat deze bedrijven hebben aangetoond over specifieke monumentenkennis te beschikken.

⁹ <https://www.stichtingerm.nl/subpagina-bij-richtlijnen-en-kennis>

C.5.2 Hoe vaak zijn deze externe bedrijven, adviseurs of vaklieden opgenomen in het Register Kennis en Kunde van de Stichting Certificering Restauratie?

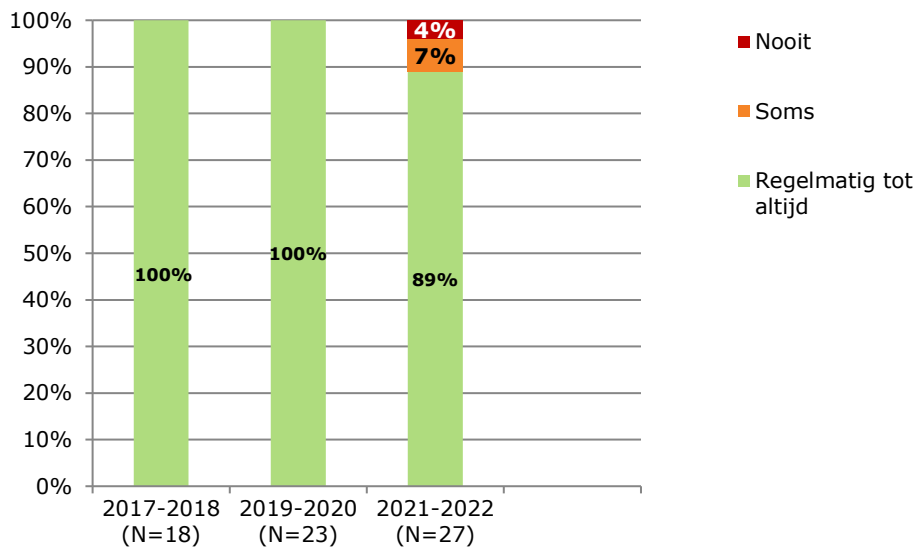
In het Register Kennis en Kunde¹⁰ van de Stichting Certificering Restauratie¹¹ zijn bedrijven en zelfstandige ondernemers zonder personeel opgenomen die hebben aangetoond dat zij aan uiteenlopende kwaliteitseisen voldoen en serieus werk maken van het opleiden van vaklieden. De voorbereiding en de uitvoering van het werk van de in het register opgenomen aannemers, specialisten en hoveniers is beoordeeld op basis van objectieve criteria en transparante procedures volgens de Kwaliteitsregeling Kennis en Kunde. Het inschakelen van erkende bedrijven kan bijdragen aan een hogere kwaliteit, omdat deze bedrijven hebben aangetoond over specifieke monumentenkennis te beschikken.

In 2021-2022 en de voorgaande edities van de monitor geeft een ruime meerderheid van de organisaties aan dat zij soms tot altijd gebruik maakt van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden die opgenomen zijn in het Register Kennis en Kunde van de Stichting Certificering Restauratie. Enkele organisaties hebben aangegeven dat dit niet van toepassing is, omdat het register voor partijen buiten de regio is, waarbinnen de betreffende organisatie actief is.

¹⁰ <https://kennisenkunde.info/register>

¹¹ <https://www.screstauratie.nl/>

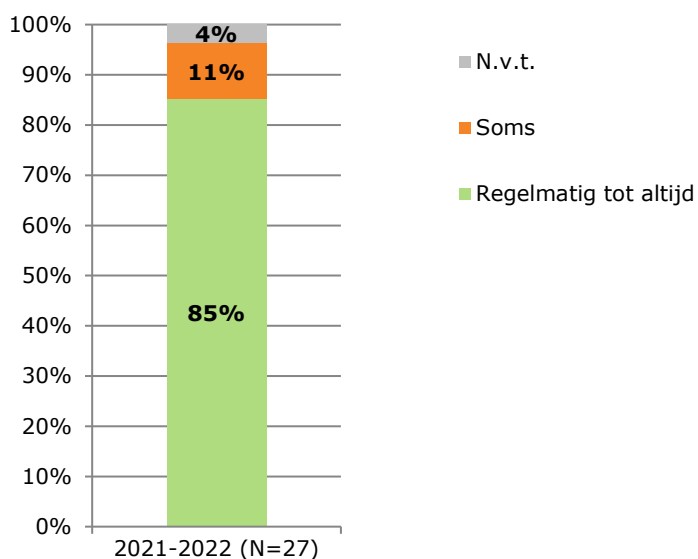
3.4. Cultuurhistorisch onderzoek

C.8 Hoe vaak heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd voorafgaand en/of tijdens restauraties?¹²

Het is van belang om bij restauraties cultuurhistorisch onderzoek te doen. In 2017-2018 en 2019-2020 gaven nog alle organisaties aan dat zij regelmatig tot altijd cultuurhistorisch onderzoek verrichtten voorafgaand aan en/of tijdens restauraties. In de laatste monitor wordt dit percentage niet meer gehaald.

3.4.1. Cultuurhistorisch onderzoek door externe partij

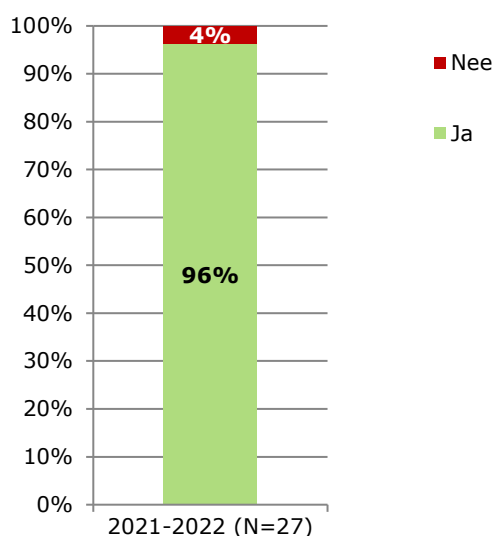

¹² In de monitoren 2017-2018 en 2019-2020 was deze vraag anders gesteld en werd niet expliciet gevraagd naar de afgelopen twee jaar. Hierdoor kan de vraag in deze jaargangen anders geïnterpreteerd zijn.

C.8.1 In hoeverre wordt het cultuurhistorisch onderzoek door een onafhankelijke partij uitgevoerd? ¹³

In de laatste editie van de monitor is ook de vraag gesteld in hoeverre het cultuurhistorisch onderzoek door een onafhankelijke partij wordt uitgevoerd. Een ruime meerderheid van de organisaties laat dit regelmatig tot altijd doen. Het gebruik van een onafhankelijke partij, met voldoende deskundigheid bevordert de professionele omgang met rijksmonumenten.

3.5. Delen van kennis

C.10 Deelt uw organisatie kennis over de wijze waarop werkzaamheden aan rijksmonumenten zijn uitgevoerd? ¹⁴

De monitor 2021-2022 laat zien dat bijna alle organisaties aangeven kennis te delen over de wijze waarop werkzaamheden aan rijksmonumenten zijn uitgevoerd. Een groot deel doet dit in de vorm van kennisuitwisseling met andere organisaties die monumenten beheren. Dit betreffen vooral organisaties met een vergelijkbaar monumentenbezit. Ook geven organisaties aan kennis te delen met de RCE en andere overheden. Daarnaast zijn publicaties een veelgebruikt middel voor kennisdeling. Een klein aantal organisaties geeft ook seminars en lezingen. Tot slot bieden open dagen zoals Open Monumentendag de gelegenheid om kennis te kunnen delen.

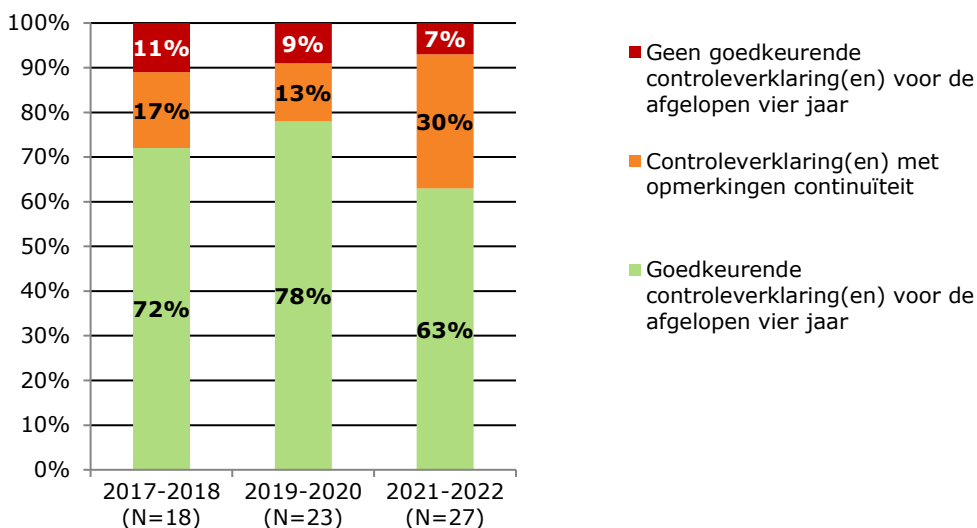
¹³ In de eerdere edities van de monitor werd deze vraag niet gesteld. Daarom is een vergelijking met deze eerdere edities niet mogelijk.

¹⁴ In de monitor 2021-2022 is deze vraag voor het eerst gesteld. Daarom is een vergelijking met de voorgaande edities niet mogelijk.

4. Financiën

Het financieel beheer is een belangrijk element van professionaliteit. Dit is van belang voor de continuïteit van de organisatie en kwaliteit van de werkzaamheden. Het is een publiek belang dat een professionele organisatie voor monumentenbehoud op een verantwoorde wijze omgaat met haar rijksmonumenten, maar ook met de verkregen publieke gelden.

4.1. Controleverklaringen

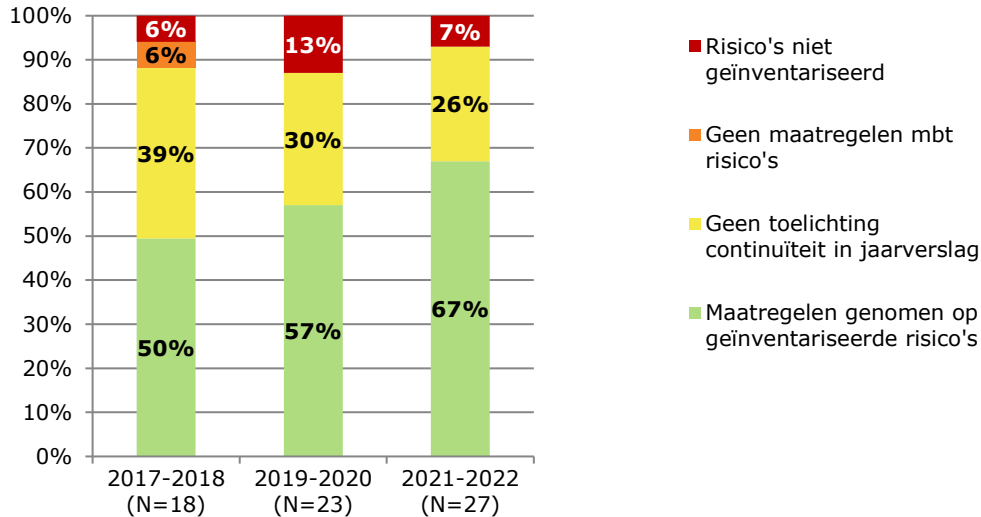

D.1 Over hoeveel van de afgelopen vier jaar beschikt uw organisatie over goedkeurende controleverklaring(en)?

D.1.1 Bevat(ten) deze controleverklaring(en) opmerkingen over de continuïteit?

In een goedkeurende controleverklaring verklaart een accountant dat de verantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen en dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen en het resultaat. Een professionele organisatie voor monumentenbehoud moet op basis van art. 31, lid 1, onder d, Sim kunnen aantonen dat zij financieel stabiel is. Dit kan zij doen door middel van controleverklaringen. Deze staafgrafiek laat zien dat een toenemend aantal organisaties aangeeft dat zij beschikt over goedkeurende controleverklaringen voor de afgelopen vier jaar. Het aantal controleverklaringen met opmerkingen over de continuïteit is wel toegenomen naar bijna één derde. Daarnaast geeft een paar organisaties in 2021-2022 aan niet te beschikken over goedkeurende controleverklaring(en) voor de afgelopen vier jaar. Mogelijk vormt dit een risico voor de continuïteit van de organisatie. Het hebben van goedkeurende controleverklaring(en), zonder opmerkingen over de continuïteit, over de afgelopen vier jaar is van belang voor de financiële stabiliteit.

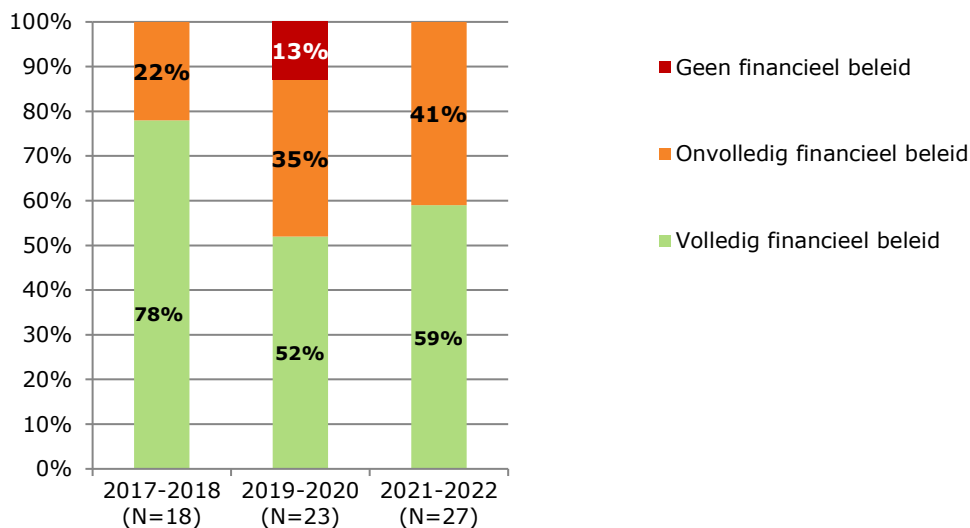
4.2. Inzicht in risico's

- D.2 Bevatten de jaarrekeningen van uw organisatie een toelichting op de continuïteit van de organisatie en mogelijke risico's?
- D.5 Heeft uw organisatie risico's geïnventariseerd die mogelijk impact kunnen hebben op de continuïteit van uw organisatie?
- D.5.2 Heeft u maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen of uit te sluiten?

In de afgelopen jaren is het aantal organisaties dat maatregelen neemt op geïnventariseerde risico's, die mogelijk impact kunnen hebben op de continuïteit van de organisatie, toegenomen. In 2021-2022 geeft twee derde van de organisaties aan dat zij maatregelen hebben genomen op geïnventariseerde risico's. Een paar organisaties heeft geen risico's geïnventariseerd. Het in beeld hebben van de belangrijkste risico's voor de continuïteit is van belang voor de financiële stabiliteit. Op basis van art. 31, lid 1, onder 3, Sim moeten professionele organisaties voor monumentenbehoud aan kunnen tonen dat zij financieel stabiel zijn.

4.3. Financieel beleid

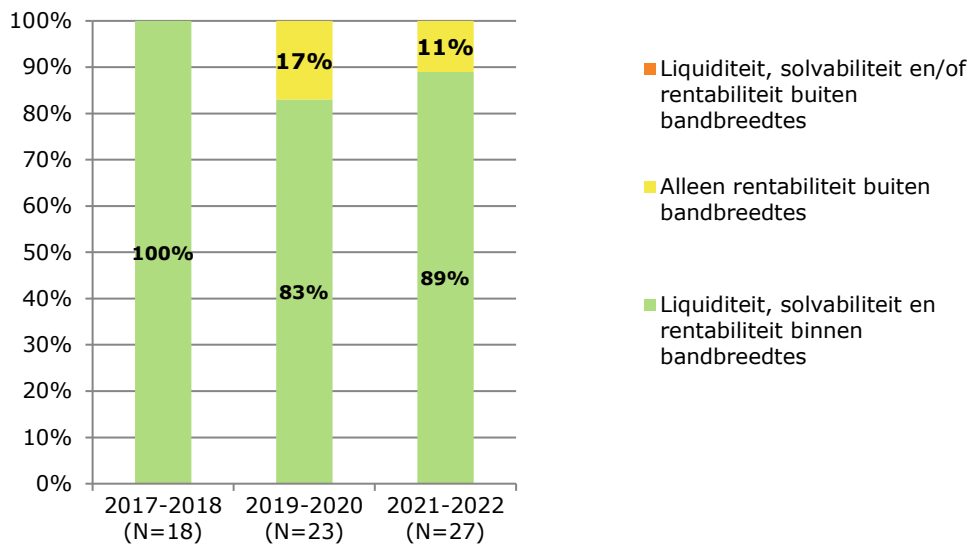
D.4 Heeft uw organisatie financieel beleid vastgesteld?

D.4.1 Welke van de onderstaande onderwerpen komen hierin aan de orde?

Verwachte inkomsten, verwachte investeringen en leegstandsbeleid.

Deze staafgrafiek laat zien dat elke organisatie in 2021-2022 financieel beleid heeft vastgesteld. In 2019-2020 had een klein deel nog geen financieel beleid. Ongeveer twee vijfde van de organisaties heeft volgens de laatste monitor onvolledig beleid. Onderwerpen die vaak ontbreken zijn asbestproblematiek, herwaardering van panden, leegstandsbeleid en/of de verduurzaming van panden. Het ingaan op de belangrijkste bronnen van inkomsten en verwachte investeringen voor de komende vier jaar in het financieel beleid is van belang voor de financiële stabiliteit en voor de continuïteit van de organisatie. Het niet ingaan op deze onderwerpen vormt mogelijk een risico voor de financiële stabiliteit.

4.4. Stabiliteit

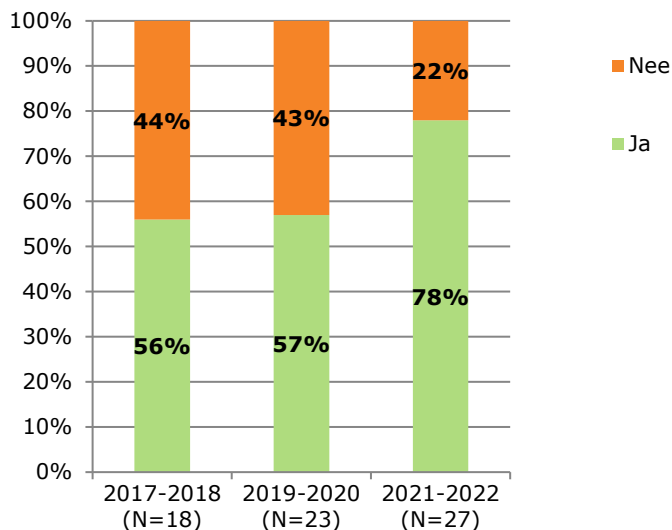

D.7 Bevinden de kengetallen voor liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit zich op dit moment binnen de door uw organisatie vastgestelde bandbreedtes?

D.7.1 Verwacht u de komende jaren binnen de door uw organisatie vastgestelde bandbreedtes te kunnen blijven?

In 2017-2018 hadden alle organisaties (18 in totaal) kengetallen voor liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit, die zich binnen de door de eigen organisatie vastgestelde bandbreedtes bevonden. De meest recente editie van de monitor laat zien dat dat voor bijna alle organisaties geldt. Ongeveer één tiende van de organisaties heeft aangegeven dat de rentabiliteit buiten de bandbreedtes valt. Alle organisaties geven in 2020-2021 aan te verwachten binnen de door de eigen organisatie vastgestelde bandbreedtes te kunnen blijven.

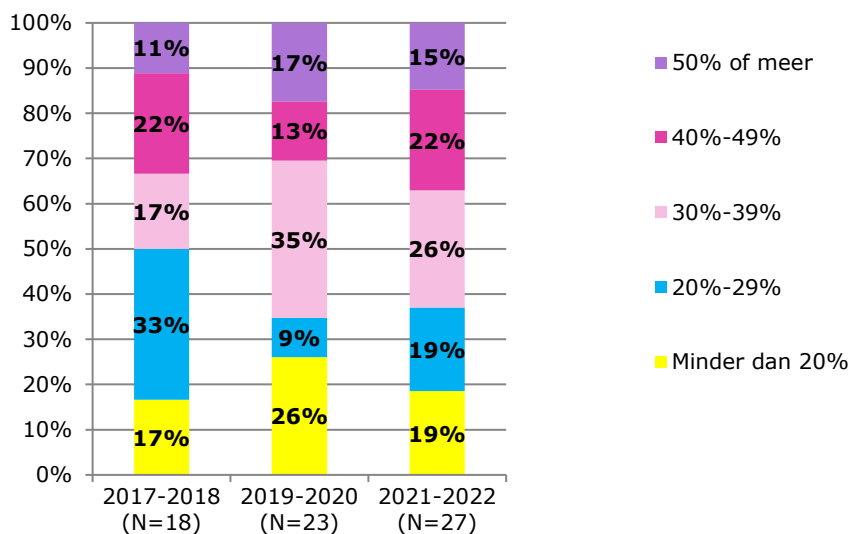
4.5. Resultaat

D.3 Zijn de jaarresultaten van uw organisatie over de afgelopen vijf jaar gemiddeld positief?

Deze staafgrafiek laat zien dat het aantal organisaties waarvan de jaarresultaten over de afgelopen vijf jaar gemiddeld positief zijn, is toegenomen. Het hebben van een gemiddeld positief jaarresultaat over de afgelopen vijf jaar is van belang voor de financiële stabiliteit.

4.6. Rijksbijdrage Sim

D.9 Welk percentage (bij benadering) bedraagt de rijksbijdrage (Sim) ten opzichte van het totale budget voor regulier onderhoud van rijksmonumenten?

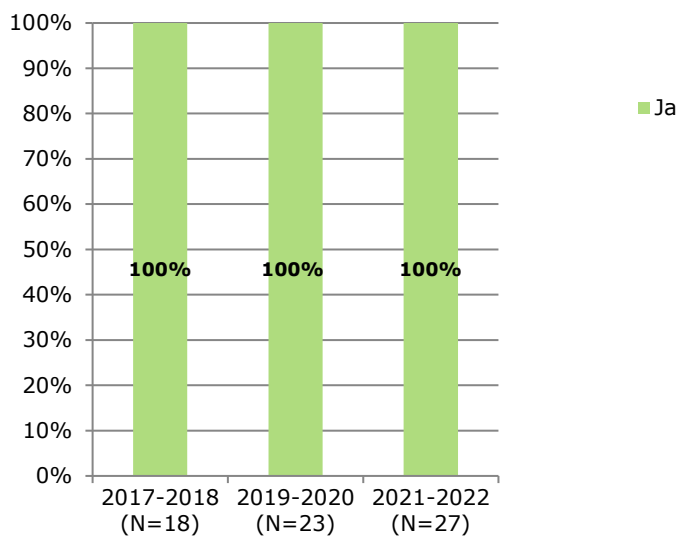

De achtereenvolgende edities van de monitor laten zien dat subsidie op basis van de Sim een substantieel onderdeel uitmaakt van het totale budget voor regulier onderhoud bij het merendeel van de organisaties. De grootte van dit onderdeel fluctueert, maar is bij de meeste organisaties 30 tot 50%. Voor een klein deel is dit zelfs 50% of meer. Het percentage van de organisaties waarbij de rijksbijdrage minder dan 20% van het totale budget voor regulier onderhoud van rijksmonumenten bedraagt, schommelt de afgelopen jaren rond de 20%.

5. Goede staat

De professionele werkwijze moet leiden tot een substantieel aantal in goede staat verkerende monumenten. Door de staat van de monumenten te monitoren kan een organisatie restauratieachterstanden voorkomen.

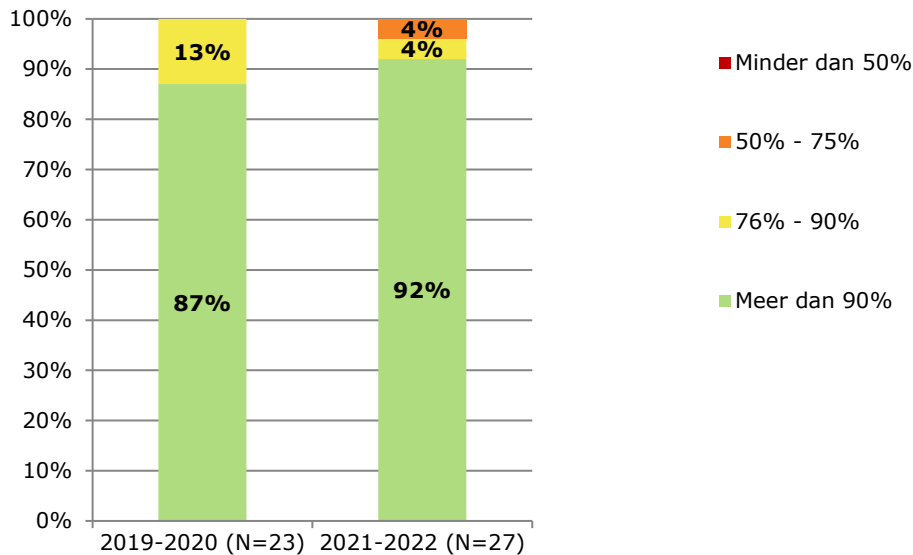
5.1. Actueel overzicht

A.3 Beschikt uw organisatie over een actueel overzicht van de staat van al haar rijksmonumenten?

Alle organisaties geven aan dat zij beschikken over een actueel overzicht van de staat van al haar rijksmonumenten.

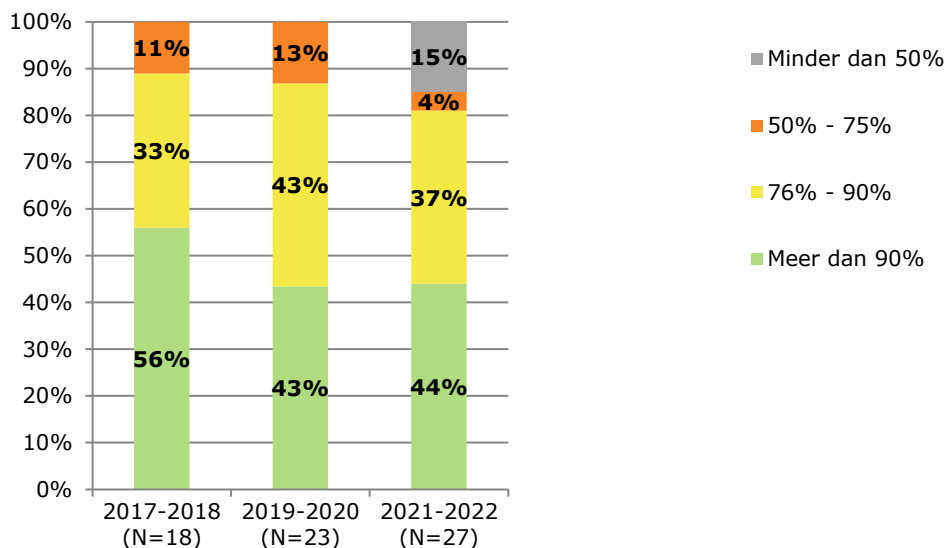
5.2. Bouwkundig casco

A.3.1 Van hoeveel van de gebouwde rijksmonumenten is het bouwkundig casco op dit moment in goede staat?

Deze staafgrafiek laat zien dat bij de meeste organisaties het bouwkundig casco van meer dan 90% van de rijksmonumenten in goede staat verkeert. Op basis van art. 31, lid 1, onder e, Sim moet ten minste de helft van de rijksmonumenten in goede staat zijn.

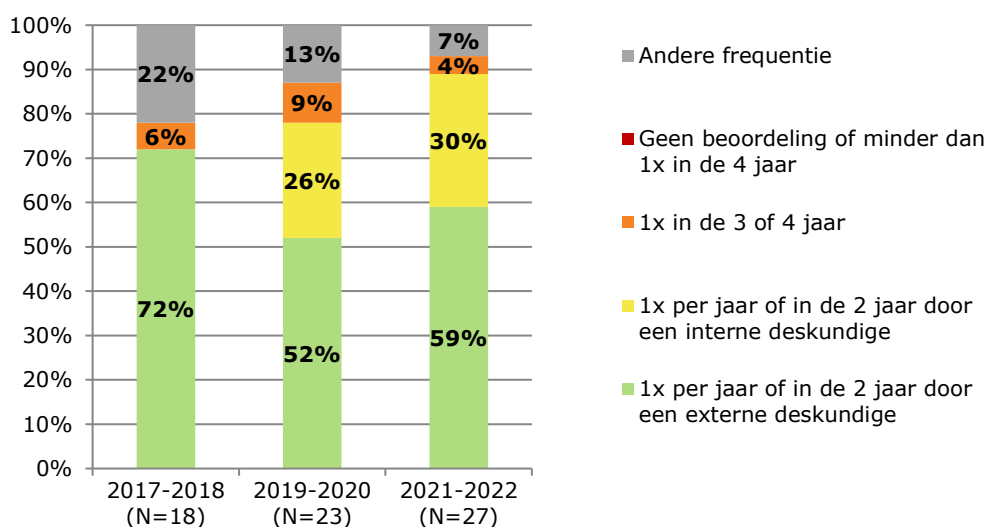
5.3. Staat van onderhoud

A.3.2 Van hoeveel van de (groene en gebouwde) rijksmonumenten is de staat van onderhoud op dit moment goed?

Uit de monitor van 2017-2018 en 2019-2020 is naar voren gekomen dat de meeste organisaties ruim voldoen aan het criterium dat minstens 50% van haar rijksmonumenten in goede staat is. In de monitor van 2021-2022 heeft 15% van de organisaties door een verkeerde interpretatie van de vraag abusievelijk aangegeven dat dit minder zou zijn. Daarop is besloten om deze organisaties een grijze kleurscore mee te geven.

5.4. Frequentie beoordeling

A.4.1 Met welke frequentie beoordeelt uw organisatie de staat van alle rijksmonumenten?

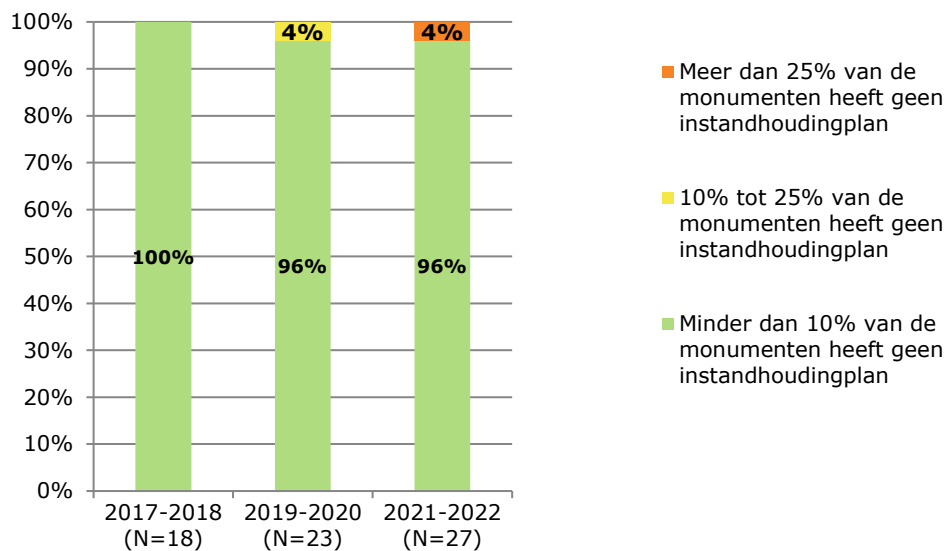
A.4.2 Wordt de staat van alle rijksmonumenten beoordeeld door een externe deskundige?¹⁵

A.4.3 Met welke frequentie beoordeelt een externe deskundige de staat van alle rijksmonumenten?

Deze staafgrafiek laat zien dat een toenemend aantal organisaties één tot twee keer per jaar de staat van alle rijksmonumenten laat beoordelen: van 72% in 2017-2018 tot 89% in 2021-2022. Door geobjectiveerde waarnemingen kan een organisatie de goede staat van haar rijksmonumenten aantonen. Dit kan door rapporten van een erkende professionele beoordelingsinstantie (een externe deskundige, zoals een monumentenwacht) of rapporten van een interne deskundige.

¹⁵ Inhoudelijk is de scoring hetzelfde als voorgaande jaren. De volgorde van vragen is alleen aangepast in de jaargang 2021-2022. In 2017-2018 is er geen onderscheid gemaakt tussen intern en extern deskundige.

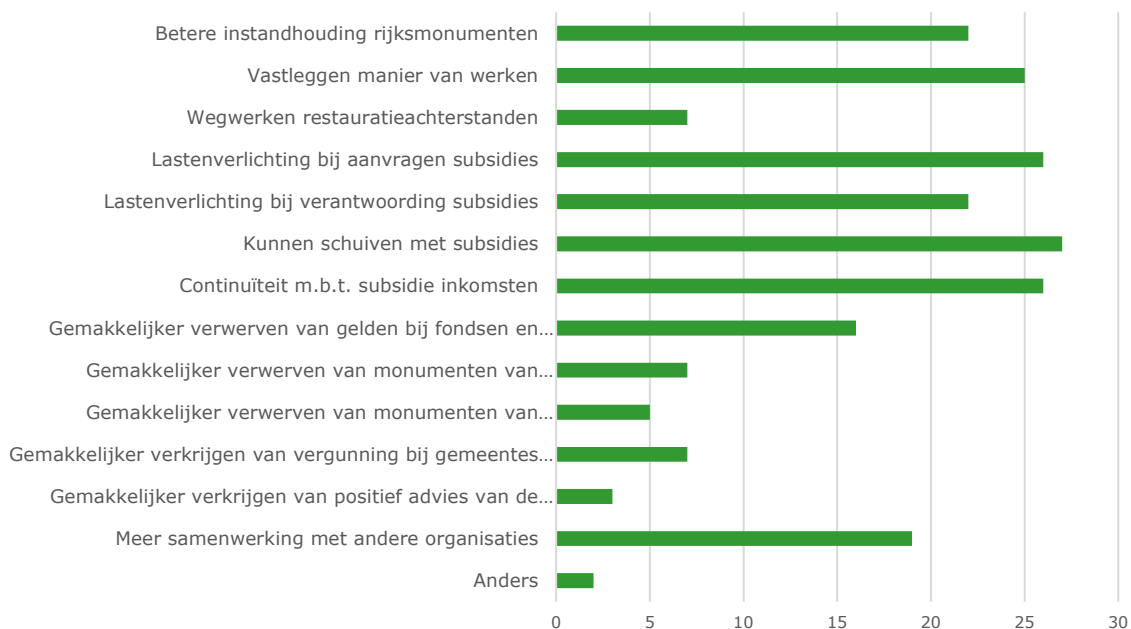
5.5. Instandhoudingsplan

A.6.1 Voor hoeveel rijksmonumenten is er nog geen meerjarig instandhoudingsplan?

In 2017-2018 gaven alle organisaties aan dat er voor meer dan 90% van de rijksmonumenten een instandhoudingsplan is. In 2021-2022 heeft één organisatie aangegeven dat meer dan een kwart van de monumenten geen instandhoudingsplan heeft. Volgens opgave van deze organisatie zijn dit panden die recent zijn aangekocht en die eerst nog gerestaureerd moeten worden. Na de restauratie zal een instandhoudingsplan worden opgesteld.

Hoe draagt de POM-status bij aan het functioneren van de eigen organisatie
2021-2022

E.5 Op welke manier draagt de POM-status bij aan het functioneren van uw organisatie?

Deze staafdiagram laat zien hoe de POM-status bijdraagt aan het functioneren van de organisatie. in het 2021-2022. Met name financiële en administratieve voordelen komen naar voren, zoals continuïteit met betrekking tot subsidiestromen, het kunnen schuiven met subsidies en lastenverlichting bij aanvragen van subsidies en bij het achteraf verantwoording afleggen over subsidies.

Bijlage

A. Vragenlijst monitor Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud 2021 – 2022

A. Monumentenbezit

- A.1 Hoeveel rijksmonumenten heeft uw organisatie momenteel in eigendom?
 - A.1.1 Hoeveel rijksmonumenten heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar verworven?
 - A.1.2 Hoeveel rijksmonumenten heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar van de hand gedaan?
- A.2 Beschikt uw organisatie over een actueel overzicht van alle rijksmonumenten?
- A.3 Beschikt uw organisatie over een actueel overzicht van de staat van al haar rijksmonumenten?
 - A.3.1 Van hoeveel van de gebouwde rijksmonumenten is het bouwkundig casco op dit moment in goede staat?
 - A.3.2 Van hoeveel van de (groene en gebouwde) rijksmonumenten is de staat van onderhoud op dit moment goed?
- A.4 Wordt de staat van alle rijksmonumenten beoordeeld door een deskundige van de eigen organisatie?
 - A.4.1 Met welke frequentie beoordeelt uw organisatie de staat van alle rijksmonumenten?
 - A.4.2 Wordt de staat van alle rijksmonumenten beoordeeld door een externe deskundige?
 - A.4.3 Met welke frequentie beoordeelt een externe deskundige de staat van alle rijksmonumenten?
 - A.4.4 Door wie vindt deze beoordeling plaats?
 - A.4.5 Welke externe organisatie beoordeelt de staat van alle rijksmonumenten?
- A.5 Hoeveel rijksmonumenten in bezit van uw organisatie zijn de afgelopen twee jaar gerestaureerd?
 - A.5.1 Hoeveel rijksmonumenten moeten nog worden gerestaureerd?
- A.6 Beschikt uw organisatie voor ieder rijksmonument over een meerjarig instandhoudingsplan?
 - A.6.1 Voor hoeveel rijksmonumenten is er nog geen meerjarig instandhoudingsplan?
 - A.6.2 Kunt u toelichten waarom er voor deze rijksmonumenten nog geen meerjarig instandhoudingsplan is?
- A.7 Ruimte voor toelichting op één of meer van de gegeven antwoorden.

B. Kwaliteitsborging in het beleid

- B.1 Heeft uw organisatie beleid opgesteld ten aanzien van de instandhouding van monumenten?
 - B.1.1 Wanneer is dit beleid voor het laatst vastgesteld?
 - B.1.2 Wordt in het beleid ook specifiek aandacht besteed aan groene rijksmonumenten?
- B.2 Op welke wijze is het instandhoudingsbeleid vastgelegd?
- B.3 Wordt in het beleid aandacht besteed aan: in de beroepsgroep geldende normen, het planmatige onderhoud, het verrichten van cultuurhistorisch onderzoek en structurele deskundigheid
- B.4 Zijn in het beleid de volgende onderwerpen beschreven: de actuele stand van zaken en te behalen doelen
- B.5 Monitort en/of evalueert uw organisatie de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de rijksmonumenten?

- B.5.1 Kunt u toelichten op welke wijze / met welke frequentie uw organisatie de doelstellingen monitort en/of evalueert?
- B.5.2 Kunt u toelichten waarom niet?
- B.6 Besteedt uw organisatie op haar website aandacht aan uw POM-status?
- B.6.1 Zijn de belangrijkste beleid- en visiedocumenten over de instandhouding van rijksmonumenten op de website van uw organisatie te vinden?
- B.7 Ruimte voor toelichting op één of meer van de gegeven antwoorden.

C. Kwaliteit bij de uitvoering van werkzaamheden

- C.1 Hoeveel medewerkers telt uw organisatie in totaal?
 - C.1.1 Waarvoor worden vrijwilligers binnen uw organisatie ingezet?
 - C.1.2 Hoeveel medewerkers telt uw organisatie op het gebied van onderhoud en restauratie van rijksmonumenten?
- C.2 Over welke specifieke deskundigheid beschikt uw organisatie op het gebied van planning en uitvoering van onderhoud en restauratie van rijksmonumenten?
- C.3 Wat doet uw organisatie aan kennis en opleiding van vrijwilligers?
 - C.3.1 Wat doet uw organisatie aan kennis en opleiding van werkzame personen in loondienst?
 - C.3.2 Wat doet uw organisatie aan kennis en opleiding van werkzame personen overig (projecten/zelfstandigen/tijdelijke inhuur)?
- C.4 Werkt uw organisatie op het gebied van kennisdeling samen met andere (monumenten-) organisaties?
 - C.4.1 Met welke organisaties werkt uw organisatie samen?
 - C.4.2 Op welk gebied werkt uw organisatie samen?
- C.5 Hoe vaak maakt uw organisatie bij de planning en uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten gebruik van externe bedrijven, adviseurs of vaklieden?
 - C.5.1 Hoe vaak zijn deze externe bedrijven, adviseurs of vaklieden gecertificeerd op basis van een door de Stichting ERM beheerde beoordelingsrichtlijn?
 - C.5.1.a Kunt u aangeven waarom u geen gebruik maakt van door Stichting ERM gecertificeerde bedrijven, adviseurs of vaklieden?
 - C.5.2 Hoe vaak zijn deze externe bedrijven, adviseurs of vaklieden opgenomen in het Register Kennis en Kunde van de Stichting Certificering Restauratie?
 - C.5.2.a Kunt u aangeven waarom u geen gebruik maakt van in het Register opgenomen bedrijven, adviseurs of vaklieden?
 - C.5.3 Van welk soort erkende bedrijven, adviseurs of vaklieden maakt uw organisatie gebruik?
 - C.6 In hoeverre maakt uw organisatie bij het onderhouden en restaureren van rijksmonumenten gebruik van uitvoeringsrichtlijnen (URL's) ?
 - C.6.1 Van welke van onderstaande URL's maakt uw organisatie gebruik?
 - C.6.2 Op welke manier maakt uw organisatie van de URL's gebruik?
 - C.6.3 Kunt u aangeven waarom uw organisatie van bovenstaande richtlijnen geen gebruik maakt?
 - C.7 Maakt uw organisatie gebruik van het model-restauratiebestek?
 - C.8 Hoe vaak heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd voorafgaand en/of tijdens restauraties?
 - C.8.1 In hoeverre wordt het cultuurhistorisch onderzoek door een onafhankelijke partij uitgevoerd?
 - C.8.2 In hoeverre zijn de uitkomsten van het cultuurhistorisch onderzoek leidend bij de uitvoering van de werkzaamheden?
 - C.8.3 In hoeverre worden de uitkomsten van cultuurhistorisch onderzoek gepubliceerd?

- C.9 Wie is tijdens de uitvoering van onderhoud van gebouwde rijksmonumenten eindverantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de werkzaamheden?
- C.9.1 Wie is tijdens de uitvoering van restauraties van gebouwde rijksmonumenten eindverantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de werkzaamheden?
- C.9.2 Wie is tijdens de uitvoering van onderhoud aan groene monumenten eindverantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van werkzaamheden?
- C.9.3 Wie is tijdens de uitvoering van restauraties aan groene monumenten eindverantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de werkzaamheden?
- C.10 Deelt uw organisatie kennis over de wijze waarop werkzaamheden aan rijksmonumenten zijn uitgevoerd?
- C.10.1 Op welke manier geeft uw organisatie invulling aan deze kennisdeling?
- C.11 Ruimte voor toelichting op één of meer van de gegeven antwoorden.

D. Financiële stabiliteit

- D.1 Over hoeveel van de afgelopen vier jaar beschikt uw organisatie over goedkeurende controleverklaring(en)?
- D.1.1 Bevat(ten) deze controleverklaring(en) opmerkingen over de continuïteit?
- D.2 Bevatten de jaarrekeningen van uw organisatie een toelichting op de continuïteit van de organisatie en mogelijke risico's?
- D.3 Zijn de jaarresultaten van uw organisatie over de afgelopen vijf jaar gemiddeld positief?
- D.3.1 Kunt u aangeven waarom dit niet het geval is?
- D.4 Heeft uw organisatie financieel beleid vastgesteld?
- D.4.1 Welke van de onderstaande onderwerpen komen hierin aan de orde?
- D.5 Heeft uw organisatie risico's geïnventariseerd die mogelijk impact kunnen hebben op de continuïteit van uw organisatie?
- D.5.1 Welke mogelijke risico's voor de continuïteit heeft u geïnventariseerd?
- D.5.2 Heeft uw organisatie maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen of uit te sluiten?
- D.5.3 Kunt u toelichten waarom niet?
- D.6 Wat is de minimale omvang van de reserves die uw organisatie in het financiële beleid heeft vastgesteld met het oog op de continuïteit?
- D.7 Bevinden de kengetallen voor liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit zich op dit moment binnen de door uw organisatie vastgestelde bandbreedtes?
- D.7.1 Verwacht u de komende jaren binnen de door uw organisatie vastgestelde bandbreedtes te kunnen blijven?
- D.8 Verwacht uw organisatie de komende jaren genoeg gelden te kunnen genereren om haar eigen bijdrage aan de instandhouding van rijksmonumenten te kunnen blijven leveren?
- D.9 Welk percentage (bij benadering) bedraagt de rijksbijdrage (Sim) ten opzichte van het totale budget voor de instandhouding van rijksmonumenten?
- D.10 Ontvangt uw organisatie van het Rijk instandhoudingssubsidie (Sim) voor woonhuismonumenten?
- D.11 Is het verhuren en/of verpachten van monumenten een belangrijke inkomstenbron voor uw organisatie?
- D.12 Ruimte voor toelichting op één of meer van de gegeven antwoorden.

E. Themavragen en overige vragen

- E.1 Heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor herbestemming van rijksmonumenten in bezit van uw organisatie?

- E.1.1 Hoe vaak heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar subsidie aangevraagd voor de kosten van het onderzoek naar de haalbaarheid van de herbestemming op basis van de 'Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten'?
- E.1.2 Hoe vaak is deze subsidie toegekend?
- E.1.3 Hebben de onderzoeken naar de haalbaarheid van de herbestemming geleid tot herbestemming van rijksmonumenten in bezit van uw organisatie?
- E.2.1 Heeft uw organisatie aanvullende subsidie(-s) voor duurzaamheidsonderzoek(-en) aangevraagd op basis van de Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten?
- E.2.2 Is/zijn aanvullende subsidie(-s) voor de duurzaamheidsonderzoek(-en) toegekend?
- E.2.3 Hebben de duurzaamheidsonderzoeken geleid tot verduurzaming van rijksmonumenten?
- E.2.4 Heeft uw organisatie aanvullende subsidie(-s) voor wind- en waterdichtmaatregelen aangevraagd op basis van de Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten?
- E.2.5 Is/zijn aanvullende subsidie(-s) voor de wind- en waterdichtmaatregelen toegekend?
- E.2.6 Hebben de maatregelen ten behoeve van het wind- en waterdicht maken een bijdrage geleverd aan het voorkomen van verval van rijksmonumenten?

Klimaat

- E.3 Heeft uw organisatie de afgelopen twee jaar schade aan rijksmonumenten ondervonden als gevolg van een veranderend klimaat?
 - E.3.1 Bij welke monumenten heeft zich schade voorgedaan?
 - E.3.2 Hoe vaak is dit voorgekomen in de afgelopen twee jaar?
 - E.3.3 Wat was de oorzaak van deze schade?
 - E.3.5 Welke maatregelen heeft u genomen om de schade als gevolg van een veranderend klimaat te voorkomen?
 - E.3.4 Welke schade betreft dit?

Brandveiligheid

- E.4 Besteedt uw organisatie aandacht aan brandveiligheid en het voorkomen van calamiteiten met betrekking tot rijksmonumenten?
 - E.4.1 Heeft uw organisatie specifieke afspraken gemaakt met de brandweer over de rijksmonumenten in het geval van calamiteiten?
 - E.4.2 Wat voor afspraken heeft u hierover met de brandweer gemaakt?
 - E.4.3 Overlegt u voorafgaand aan risicovolle werkzaamheden (zoals slijpen, snijden, lassen, boren, verf afbranden, solderen en open vuur bij dakdekken met bitumen) met de uitvoerende partij over brandveiligheid?

Overige vragen

- E.5 Op welke manier draagt de POM-status bij aan het functioneren van uw organisatie?
- E.6 Besteedt uw organisatie aandacht aan duurzaamheid en energietransitie?
 - E.6.1 Welke maatregelen heeft uw organisatie genomen of is van plan deze te nemen?
- E.7 Werft uw organisatie fondsen onder particulieren en bedrijven?
- E.8 Ruimte voor toelichting op één of meer van de gegeven.

F. Evaluatie

- F.1 Hoeveel tijd heeft het u gekost om deze vragenlijst in te vullen?
- F.2 Hoe gebruiksvriendelijk vindt u deze vragenlijst?
- F.3 Hieronder heeft u ruimte voor opmerkingen over het invullen van deze vragenlijst of voor algemene opmerkingen.

B. Overzicht organisaties professionele organisatie voor monumentenbehoud

1. Amsterdamse Maatschappij tot Stadsherstel II N.V.
2. BOEi, Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbestemmen van Cultureel Erfgoed
3. B.V. AMF Restauratie
4. Landgoed De Wiersse B.V.
5. N.V. Bergkwartier Maatschappij tot Stadsherstel
6. Rijnlandse Molenstichting
7. Stadsgoed Monumenten B.V.
8. Stadsherstel Amsterdam N.V.
9. Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.
10. Stichting Alde Fryske Tsjerke
11. Stichting de Fryske Mole
12. Stichting Het Drentse Landschap
13. Stichting Het Geldersch Landschap
14. Stichting Het Groninger Landschap
15. Stichting het Limburgs Landschap
16. Stichting het Noordbrabants Landschap
17. Stichting Het Utrechts Monumentenfonds
18. Stichting Instandhouding Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV)
19. Stichting Kasteel De Haar
20. Stichting Oude Gelderse Kerken
21. Stichting Oude Groninger Kerken
22. Stichting Twickel
23. Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen
24. Stichting Wijnhuisfonds
25. Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V.
26. Vereniging Hendrick de Keyser
27. Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland

